

बाल भारती पब्लिक स्कूल
प्राग्वार्षिक परीक्षा २०२३-२०२४ (उत्तर पत्रकम्)
विषय-संस्कृतम् (११९)
कक्षा-दशमी

समय: घंटात्रयम्

पूर्णांकाः - 80

(खण्ड-क) - अपठित अवबोधनम्

(10 अंकाः)

प्रश्न १.	गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत- एकदा राजकुमारः सिद्धार्थः विहारार्थम् उपवनं गतः। सहसा क्रन्दनध्वनिं श्रुत्वा सः इतस्ततः अपश्यत् । बाणेन विद्धः एकः हंसः भूमौ पतितः आसीत्। एतद् दृष्ट्वा सिद्धार्थस्य चित्तं करुणया व्याकुलं जातम्। सः धावित्वा हंसस्य शरीरात् बाणं निष्कास्य तम् अङ्के आधारयत्। अत्रान्तरे देवदत्तः धावन् तत्र प्राप्तः । सिद्धार्थस्य हस्ते हंसं दृष्ट्वा सः उच्चैः अवदत्- "सिद्धार्थ एषः मम हंसः । मया बाणेन निपातितः । अतः मह्यं देहि।" सिद्धार्थः दृढतया अवदत्- "अहं न दास्यामि अहम् अस्य रक्षकः अस्मि" तदा तौ विवादं कुर्वन्तौ राजसभां गतौ । राजा सर्वं वृत्तान्तम् आकर्ण्य आदिशत्- "यस्य पार्श्वे हंसः आगमिष्यति तस्यैव भविष्यति।" हंसः सिद्धार्थस्य समीपं गतवान् सत्यमिदम् भक्षकात् रक्षकः श्रेयान् ।	
(अ)	एकपदेन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्)	(1×2 =2)
(i)	सिद्धार्थस्य	
(ii)	राजसभां	
(iii)	बाणेन	
(आ)	पूर्णवाक्येन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्)	(2×2 =4)
(i)	सिद्धार्थः हंसस्य शरीरात् बाणं निष्कास्य तम् अङ्के आधारयत्।	
(ii)	सिद्धार्थः दृढतया अवदत्- "अहं न दास्यामि अहम् अस्य रक्षकः अस्मि"।	
(iii)	भक्षकात् रक्षकः श्रेयान् ।	
(इ)	अस्य गद्यांशस्य उपयुक्तं शीर्षकं लिखत । परोपकारः, सिद्धार्थस्य परोपकारिता अथवा किमपि उपयुक्तं शीर्षकं	(1×1 =1)

(ई)	यथानिर्देशम् उत्तरत- (केवलं प्रश्नत्रयम्)	(1×3 =3)
(i)	अत्र अनुच्छेदे 'श्रुत्वा' इति पदस्य किं पर्यायपदं प्रयुक्तम् ? (ग) आकर्ष्य	
(ii)	अस्मिन् अनुच्छेदे 'रक्षकः' इति पदस्य किं विपर्ययपदं प्रयुक्तम्? (ख) भक्षकः	
(iii)	'राजकुमारः सिद्धार्थः' अनयोः पदयोः विशेषणपदं किम्? (ग) राजकुमारः	
(iv)	"अहं न दास्यामि अहम् अस्य रक्षकः अस्मि" इति पङ्क्तौ दास्यामि क्रियायाः कर्तृपदं किम्? (क) अहम्	

(खण्ड-ख) -रचनात्मक-कार्यम् (15 अंकाः)

प्रश्न २.	विद्यालयस्य पर्यटनकार्यक्रमस्य अनुमतिहेतोः पितरं प्रति लिखितं पत्रं मञ्जूषायाः उचितपदैः पूरयत-	(0.5×10 =5)
	<p>(i) <u>छात्रावासतः</u> भुवनेश्वरम् दिनाङ्कः</p> <p>आदरणीय पितृपाद,</p> <p>(ii) <u>सादरं प्रणामाः</u></p> <p>अत्र (iii) <u>कुशलं वर्तते</u> । अग्रिममासे अस्माकं विद्यालयस्य छात्राः (iv) <u>शैक्षिक-भ्रमणे</u> 'चित्तौड़गढ़म् गमिष्यन्ति । अहम् अपि तैः सह गन्तुम् (v) <u>इच्छामि</u> । मम समीपे एतदर्थं (vi) <u>पर्याप्तम्</u> धनम् । (vii) <u>अस्ति</u> अतः(viii) <u>भवदाज्ञाम्</u> इच्छामि। कृपया शीघ्रम् (ix) <u>अनुमतिम्</u> ददातु भवान्।</p> <p>भवदीयः सुतः, (x) <u>विकासः</u> ।</p>	

प्रश्न ३.	अधोप्रदत्तं चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायाः सहायतया संस्कृते पञ्च- वाक्यानि लिखत- वाक्यरचनानुसारेण अंकाः देया ।	(1×5=5)
	अथवा/OR, 'वृक्षाः अस्माकं मित्राणि' इति विषयम् अधिकृत्य मञ्जूषापदसाहाय्येन पञ्च संस्कृतवाक्यैः एकं अनुच्छेदं लिखत- वाक्यरचनानुसारेण अंका देया ।	
प्रश्न४.	अधोलिखितां कथां मञ्जूषायाः सहायता पूरयित्वा पुनः लिखत-	(0.5×10=5)
	<p>रामायणे इदं वर्णितं यत् एकदा जनकपुत्री सीता स्वस्य (i) ..... <u>शृङ्गारकक्षे</u>..... शृङ्गारम् अकरोत्। सा षोडश-शृङ्गारं कृत्वा स्वशिरसि सौभाग्यचिह्नं सिन्दूरम् अरचयत्। एतद् दृष्ट्वा श्रीहनुमान् (ii) ..... <u>सीताम्</u>..... अपृच्छत्-“मातः! भवती कथं (iii) .....<u>प्रतिदिनम्</u>..... स्वमस्तके सिन्दूरं रचयति।” माता सीता अवदत्-“प्रियवर! अनेन (iv) .....<u>सिन्दूरेण</u>..... स्वामिनः आयुः (v) .....<u>वर्धते</u>..... सः प्रसीदति अपि। अतः अहम् एवं करोमि।” एतच्छ्रुत्वा हनुमान् ततः (vi) .....<u>प्राचलत्</u>.....। एकस्मिन् दिवसे श्रीहनुमान् सम्पूर्णं शरीरे (vii) ..... <u>सिन्दूरम्</u>..... विलेप्य राजसभाम् आगच्छत्। तदा तस्य रक्तवर्णं (viii) .....<u>शरीरं</u>..... दृष्ट्वा सर्वे जनाः अहसन्। कारणं पृष्टे सति हनुमान् अवदत्-“माता अवदत्-सिन्दूरेण स्वामिनः प्रसन्नता आयुश्च वर्धते, अतः अहमपि तेन कारणेन एव निजे (ix) .....<u>सम्पूर्णं</u>..... शरीरे सिन्दूरम् अलिम्पम्।” एतच्छ्रुत्वा (x) .....<u>श्रीरामः</u>... प्रसन्नः भूत्वा तस्य आलिङ्गनम् अकरोत्।</p> <p style="text-align: center;">अथवा,</p>	
	रिक्तस्थानानि पूरयित्वा अधोलिखितसंवादं पुनः लिखत-	(1×5 =5)
	<p>माता - कनक ! किं करोषि त्वम् ?</p> <p>कनक - (i) <u>पाठं पठामि अम्ब!</u> ।</p>	

	<p>माता - दुग्धं पीतवान् ?</p> <p>कनक - (ii) <u>अम्ब! दुग्धं नैव पीतम्।</u></p> <p>माता - तर्हि दुग्धं पीत्वा आपणं गच्छसि किम् ?</p> <p>कनक - (iii) <u>अम्ब! किम् आनयामि आपणात् ?</u></p> <p>माता - आपणं गत्वा लवणं, शर्करा, तण्डुलान् गुडं, द्विदलं च आनय ।</p> <p>कनक - (iv) <u>तर्हि शीघ्रं धनं स्यूतं च ददातु!</u></p> <p>माता - तत्र मंचे धनं स्यूतं च स्थापितम् अस्ति, ततः नीत्वा गच्छ ।</p> <p>कनक - (iv) <u>अस्तु ततः नयामि गच्छामि च!</u></p>
--	--

(खण्ड-ग)-अनुप्रयुक्तव्याकरणम्

(25 अंकाः)

प्रश्न ५.	निम्नलिखितेषु वाक्येषु रेखाङ्कितपदानां सन्धिं विच्छेदं वा कृत्वा लिखत - (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)	(1×4=4)
(i)	कोशः+ अयम्	
(ii)	इन्द्रियाणि + आदौ	
(iii)	हानिः + ततः	
(iv)	चक्षुर्हीनः	
(v)	षडेते	
प्रश्न ६.	निम्नलिखितेषु वाक्येषु रेखाङ्कितपदानां समासं विग्रहं वा कृत्वा लिखत- (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)	(1×4=4)
(i)	नास्ति "त्यागसमं" सुखम् । (क) त्यागेन समम्	
(ii)	"वनौषधीनाम्" तु अयं स्रोतः एव। (घ) वनस्य औषधीनाम्	
(iii)	"अवक्रता" यथा चित्ते तथा वाचि भवेद् यदि। (ख) न वक्रता	

(iv)	मयूरः "साट्टहासं" प्रविशति। (ख) अट्टहासेन सह	
(v)	बकः प्रविश्य स्वस्य "पक्षौ" अवधूय वदति। (ग) पक्षः च पक्षः च	
प्रश्न ७.	रेखांकितपदानां प्रकृतिप्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा उचितम् उत्तरं विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत- (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)	(1×4=4)
(i)	संस्कृतिः अपि विविधा "मनोहरा" च अस्ति। (क) मनोहर + टाप्	
(ii)	पितास्य किं तपस्तेपे इत्युक्तिः तत् "कृतज्ञता" । (ग) कृतज्ञ + तल्	
(iii)	"ज्ञानवान्" श्रीकृष्णः अर्जुनाय गीताम् उपदिष्टवान्। (घ) ज्ञान + मतुप्	
(iv)	इजारायल देशे अवरुद्धाः अस्माकं देशस्य "नगर+ठक्" सुरक्षिताः भारतम् आनीताः (ग) नागरिकाः	
(v)	ईटा हि यस्यास्ति "पुर+डीप्" प्रधाना। (घ) पुरी	
प्रश्न ८.	वाच्यानुसारं उचितपदैः रिक्तस्थानानि पूरियत्वा अधोलिखित संवादं पुनः लिखत- (केवलं प्रश्नत्रयम्)	(1×3 =3)
(i)	सुनीलः - नरेन्द्र! त्वया अधुना किं .....क्रियते.....?	
(ii)	नरेन्द्रः - .....मया..... तु सम्प्रति संस्कृतं पठ्यते।	
(iii)	सुनीलः - किं त्वया संस्कृतलेखाः .....पठ्यन्ते.....। नरेन्द्रः - त्वं वद किं पठसि अधुना ?	
(iv)	मम गणितविषयस्य परीक्षा अस्ति अतः अहं तु .....गणितं.....पठामि।	

प्रश्न ९.	भवतः विद्यालये श्लोकोच्चारण-प्रतियोगिता अस्ति । तत्र कः कार्यक्रमः कतिवादने च भविष्यति इति कोष्ठके दत्तं समयं संस्कृते रिक्तस्थानेषु लिखत- (केवलं प्रश्नत्रयम्)	(1×3 =3)
(i) (ii) (iii) (iv)	द्विवादने सार्धत्रिवादने सपादचतुर्वादने पादोनपञ्चवादने	
प्रश्न१०	मञ्जूषातः अव्ययपदानि चित्वा वाक्यानि पूरयत- (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)	(1×4=4)
(i) (ii) (iii) (iv) (v)	..... <u>अधुना</u> .....रमणीया हि सृष्टिरेषा जगत्पते। न तावत् कलहेन .... <u>वृथा</u> ..... समयं यापयेत। अभ्यासेन तु कौन्तेय! वैराग्येण .. <u>च</u> ... गृह्यते। पाण्डवास्त्वं च राष्ट्रं च .. <u>सदा</u> .... संरक्ष्यमेव हि । पतितात् कलशात्... <u>बहिः</u> .... निर्गत्य विषधरः तमेव दुष्टबुद्धिं दष्टवान्।	
प्रश्न११.	निम्नवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां संशोधनं कृत्वा पुनर्लिखत- (केवलं प्रश्नत्रयम्)	(1×3 =3)
(i) (ii) (iii) (iv)	रे परभृत! अहं यदि तव सन्ततिं न " <u>पालयति</u> " तर्हि कुत्र स्युः पिकाः,? (क) पालयामि <u>"ध्यायान्"</u> विषयान् पुंसः सङ्गस्तेषूपजायते। (ग) ध्यायतः अभ्यासेन तु कौन्तेय " <u>वैराग्यं</u> " च गृह्यते। (ख) वैराग्येण मेषः अन्यस्मिन् अहनि महानसं " <u>प्रविशति</u> "। (क) प्रविशति	

प्रश्न १२.	अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नान् उत्तरत-	
	अथ एकदा भगवान् बोधिसत्त्वः बहुजन्मार्जितपुण्यफलैः शिवीनां राजा बभूव। स बाल्यात् एव वृद्धोपसेवी, विनयशीलः शास्त्रपारङ्गतः च आसीत्। जनकल्याणकर्मसु रतः असौ पुत्रवत् प्रजाः पालयति स्म । कारुण्य-औदार्यादिसद्गुणोपेतः स नगरस्य समन्ततः धन-धान्यसमृद्धाः दानशालाः आकरयत् । तत्र अर्थिनां समूहः अन्न-पान-वसन-रजत- सुवर्णादिकानि अभीष्टानि वस्तूनि प्राप्य सन्तुष्टः अभवत् । राज्ञः दानशीलताम् आकर्ष्य देशान्तरेभ्योऽपि जनाः तं देशम् आयान्ति स्म ।	
(अ)	एकपदेन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्)	(0.5×2 =1)
(i)	राज्ञः	
(ii)	प्रजाः	
(iii)	शिवीनां	
(आ)	पूर्णवाक्येन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्)	(1×2 =2)
(i)	बोधिसत्त्वः बाल्यात् एव वृद्धोपसेवी, विनयशीलः शास्त्रपारङ्गतः च आसीत्।	
(ii)	राजा नगरस्य समन्ततः दानशालाः आकारयत्।	
(iii)	राज्ञः दानशीलताम् आकर्ष्य देशान्तरेभ्योऽपि जनाः तं देशम् आयान्ति स्म ।	
(इ)	भाषिक कार्यम् - (केवलं प्रश्नद्वयम्)	(1×2 =2)
(i)	'अर्थिनां समूहः अभीष्टानि वस्तूनि प्राप्य सन्तुष्टः अभवत् ।' इत्यत्र <u>वस्तूनि</u> इति पदस्य विशेषणपदम् किमस्ति? (ख) अभीष्टानि	
(ii)	'राज्ञः दानशीलताम् आकर्ष्य देशान्तरेभ्योऽपि जनाः तं देशम् आयान्ति स्म ।' इत्यत्र <u>यान्ति</u> इति क्रियापदस्य कः विपर्ययः प्रयुक्तः? (घ) आयान्ति	
(iii)	' <u>शिवीनां राजा बभूव</u> ।' अस्मिन् वाक्ये कर्तृपदं किम्? (ख) राजा	

प्रश्न १३.	<p>अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नान् उत्तरत-</p> <p>शारदा शारदाम्भोजवदना वदनाम्बुजे ।</p> <p>सर्वदा सर्वदाऽस्माकं सन्निधिं सन्निधिं क्रियात् ॥</p> <p>तस्मात्त्वमिन्द्रियाण्यादौ नियम्य भरतर्षभ ।</p> <p>पाप्मानं प्रजहि ह्येनं ज्ञानविज्ञाननाशनम् ॥</p>	
(अ)	एकपदेन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्)	(0.5×2=1)
(i)	अम्बुजेन	
(ii)	शारदा	
(iii)	इन्द्रियाणाम्	
(आ)	पूर्णवाक्येन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्)	(1×2 =2)
(i)	शारदा अस्माकं सन्निधिं क्रियात् ।	
(ii)	श्रीकृष्णः अर्जुनं पाप्मानं प्रजहि ह्येनं ज्ञानविज्ञाननाशनम् इति उपदिशति ।	
(iii)	इन्द्रियाणां संयमः आदौ करणीयः ।	
(इ)	भाषिक कार्यम् - (केवलं प्रश्नद्वयम्)	(1×2 =2)
(i)	<p>सर्वदा शारदा सर्वदाऽस्माकं सन्निधिं सन्निधिं क्रियात् इत्यत्र '<u>क्रियात्</u>' इति क्रियायाः कर्तृपदं किम् ?</p> <p>(घ) शारदा</p>	
(ii)	<p>"पाप्मानं प्रजहि ह्येनं ज्ञानविज्ञाननाशनम्" इति पङ्क्तौ '<u>मारय</u>' इति पदस्य पर्यायरूपे किं पदं प्रयुक्तम्?</p> <p>(ग) प्रजहि</p>	
(iii)	<p>'<u>सर्वदा</u>' इत्यस्य विशेषणस्य किं विशेष्यं श्लोके लिखितम् ?</p> <p>(क) शारदा</p>	

<p>प्रश्न १४.</p>	<p>अधोलिखितं नाट्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नान् उत्तरत-</p> <p>भीमः - (युधिष्ठिरं प्रति) भ्रातः ! द्रौणिम् अनुगन्तुं मह्यम् अनुमतिं ददातु भवान्।</p> <p>युधिष्ठिरः - गच्छ वत्स! विजयी भव, नकुलः तव सारथिः भवतु। (भीमसेनः निर्गच्छति, श्रीकृष्णः अर्जुनेन सह प्रविशति)</p> <p>श्रीकृष्णः - भो धर्मराज! समीचीनं न कृतं भवता। पुत्रशोकविह्वलः भीमसेनः एकाकी एव द्रौणिं हन्तुम् अभिधावति।</p> <p>युधिष्ठिरः - भगवन्! सः तु एकाकी एव द्रोणपुत्राय अलम्।</p> <p>श्रीकृष्णः वत्स! न जानाति भवान् द्रौणेः चपलां प्रकृतिम्। पितुः द्रोणात् प्राप्तं ब्रह्मशिरो नाम अस्त्रं विद्यते तस्य पार्श्वे। यदि तत् प्रयुज्यते, सर्वा पृथ्वी दग्धा स्यात्।</p>	
<p>(अ)</p>	<p>एकपदेन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्)</p>	<p>(0.5×2 =1)</p>
<p>(i)</p> <p>(ii)</p> <p>(iii)</p>	<p>भीमसेनः</p> <p>भो धर्मराज! / वत्स!</p> <p>द्रौणिं</p>	
<p>(आ)</p>	<p>पूर्णवाक्येन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्)</p>	<p>(1×2 =2)</p>
<p>(i)</p> <p>(ii)</p> <p>(iii)</p>	<p>यदि ब्रह्मास्त्रं प्रयुज्यते तदा सर्वा पृथ्वी दग्धा स्यात्।</p> <p>भीमस्य सारथिः नकुलः भवतु।</p> <p>भीमसेनः निर्गच्छति, श्रीकृष्णः अर्जुनेन सह प्रविशति।</p>	
<p>(इ)</p>	<p>भाषिक कार्यम् - (केवलं प्रश्नद्वयम्)</p>	<p>(1×2=2)</p>
<p>(i)</p> <p>(ii)</p> <p>(iii)</p>	<p>'अश्वत्थामानम्' अस्य किं पर्यायपदं संवादे प्रयुक्तम्?</p> <p>(ख) द्रौणिम्</p> <p>न जानाति भवान् द्रौणेः चपलां प्रकृतिम्, इति पङ्क्तौ 'चपलां प्रकृतिम्'</p> <p>अनयोः किं विशेषणपदम्?</p> <p>(ग) चपलाम्</p> <p>'भीमः तं हन्तुम् अभिधावति' अत्र क्रियापदं किम्?</p> <p>(ग) अभिधावति</p>	

प्रश्न १५.	रेखांकितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-	(1×5=5)
(i)	कौ	
(ii)	कीदृशी	
(iii)	कीदृशः	
(iv)	किम्	
(v)	केभ्यः	
(vi)	कानि	
प्रश्न १६.	अधोलिखितम् अन्वयं मञ्जूषायाः सहायतया पूरयत-	(0.5×4 =2)
<p>ध्यायतः विषयान् पुंसः सङ्गस्तेषूपजायते। सङ्गात्सञ्जायते कामः कामात्क्रोधोऽभिजायते ॥</p> <p>अन्वयः - (i) ..... <u>विषयान्</u>.....ध्यायतः पुंसः तेषु (ii).....<u>सङ्गः</u>..... उपजायते। सङ्गात् (iii).....<u>कामः</u>..... सञ्जायते (iv)..... <u>कामात्</u>..... क्रोधः अभिजायते ।</p>		
<p>अथवा,</p> <p>मञ्जूषायाः साहाय्येन श्लोकस्य भावार्थं रिक्तस्थानानि पूरयित्वा पुनः लिखत-</p> <p>वाक्पटुर्धैर्यवान् मन्त्री सभायामप्यकातरः । स केनापि प्रकारेण परैर्न परिभूयते ॥</p> <p>भावार्थः - यः मन्त्री वाचि (i).....<u>पटुः</u>....., धैर्ययुक्तः (ii)..... <u>सभामध्ये</u>..... निर्भीकश्च भवति, सः (iii)..... <u>अन्यैः</u>..... जनैः केनापि प्रकारेण (iv) ..... <u>तिरस्कारं</u>..... न प्राप्नोति ।</p>		
प्रश्न १७.	रेखांकितपदानां प्रसङ्गानुसारम् अर्थं चिनुत- (केवलं प्रश्न चतुष्टयम्)	(1×4 =4)
(i)	"विपुला" च अत्र वनसम्पदा। (ख) विशाला	

<p>(ii)</p> <p>(iii)</p> <p>(iv)</p> <p>(v)</p>	<p>"<u>परुषां</u>" वाचं न अभ्युदीरयेत्।</p> <p>(ख) कठोराम्</p> <p>स विवेकः इति "<u>ईरितः</u>"।</p> <p>(ख) कथितः</p> <p>आपदां "<u>तरणिः</u>" धैर्यम्।</p> <p>(ग) नौका</p> <p>वत्स न जानासि द्रौणेः चपलां "<u>प्रकृतिम्</u>"।</p> <p>(ग) स्वभावम्</p>	
<p>प्रश्न १८.</p>	<p>अधोलिखित-कथां रिक्तस्तानानि पूरयित्वा पुनः लिखत-</p>	<p>(0.5×8 =4)</p>
<p>कस्मिंश्चित् नगरे चन्द्रः नामकः एकः भूपतिः अवसत्। तस्य पुत्राः (i).....<u>वानरक्रीडारताः</u>..... प्रतिदिनं वानरसमूहं विविधैः (ii).....<u>भोज्यपदार्थैः</u>.....पुष्टं कुर्वन्ति स्म । तत्रैव राजगृहे (iii)..... <u>बालवाहनयोग्यम्</u>..... मेषयूथमपि आसीत्। तस्य एकः मेषः (iv)..... <u>जिहवायाः</u>..... लोलुपतावशात् दिवारात्रं महानसं प्रविश्य तत्र यद् (v)..... <u>वस्तु</u>..... पश्यति तदेव खादति । ततः पाचकाः यत्किञ्चित् काष्ठं मृण्मय-कास्यं (vi).....<u>ताम्रपात्रम्</u>..... वा पश्यन्ति, तेन एव शीघ्रं ताडयन्ति स्म । मेषस्य (vii)..... <u>सूपकारणम्</u>.....च कलहं दृष्ट्वा बुद्धिमान् वानरयूथपतिः अचिन्तयत्- "एतेषाम् कहलः वानराणाम् हिताय नास्ति ।" एवं चिन्तयित्वा सः सर्वान् (viii)..... <u>वानरान्</u>..... आहूय एकान्ते अवदत् ।</p>		